

Stadnik I. O. Chronotope and its role in exposing the concept WAR/ВІЙНА in poetic discourse: translational approach.

The article deals with the representation of chronotope in poetic discourse, which is considered to be one of the basic genre and stylistic characteristics of a text. On the basis of linguistic investigations that examine the term chronotope context elements and translation methods and their role in achieving adequacy while reproducing chronotope in the military themed poetry are analyzed.

Keywords: *chronotope, poetic discourse, translation, conceptual space, temporal model.*

Судус Ю. В.

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ПРАГМАТИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ДИСКРЕДИТАЦІЇ В ДИПЛОМАТИЧНОМУ МОВЛЕННІ (на матеріалі промов Д. Б. Байєра)

У статті розглядається специфіка стратегії дискредитації в дипломатичному мовленні, зокрема в американському дипломатичному дискурсі, на прикладі промов Д. Б. Байєра за 2015 рік стосовно конфлікту в Україні. Аналізуються шляхи реалізації означеної стратегії за допомогою мовленнєвих тактик та мовленнєвих актів. Визначено, що стратегія дискредитації є глобальною стратегією у сфері мовленнєвого впливу та широко вживаною в дипломатичному дискурсі. Промови американського дипломата, представника США в Організації з безпеки і співробітництва в Європі, базуються на мовленнєвій стратегії дискредитації, що реалізується за допомогою тактики звинувачення, порівняно з тактиками протиставлення, викриття, висміювання, вказування на помилки, наказу чи погрози. Перераховані тактики реалізуються переважно за допомогою асертивних і директивних МА.

Ключові слова: *дипломатичний дискурс, комунікативна стратегія, мовленнєва тактика, мовленнєвий акт, стратегія дискредитації.*

Успіх дипломатичної комунікації залежить від уміння ефективно послугоуватися трьома визначальними категоріями: логікою, психологією та мовою. Остання особливо важлива, оскільки вся інформація доноситься до аудиторії за допомогою мовлення. Дипломатична комунікація є впорядкованим явищем, яке базується на плануванні мовленнєвих дій та виборі оптимального способу досягнення цілей мовця. Висловлювання і їхня послідовність виконують безліч функцій і мають на меті безліч цілей, у зв'язку з якими мовець обирає мовленнєві засоби, які оптимально відповідають наявним цілям спілкування [7, с. 193]. Коли адресант щось повідомляє, він, насамперед, думає про результативність свого повідомлення, тобто про його ефективність, проте в той же час враховує різні підходи, які відповідають конкретній ситуації спілкування. Це дає змогу розглядати мовну комунікацію дипломата в аспекті загальної стратегії (з огляду на мету) і конкретної тактики (з огляду на її досягнення). О. Іссерс уточнює, що мовна комунікація є стратегічним процесом, базою для якого є вибір оптимальних мовних ресурсів. Стратегія мовної поведінки охоплює всю сферу побудови процесу комунікації, коли метою є досягнення певних результатів [4, с. 10].

Стратегія спілкування посідає важливе місце у процесах комунікації й виступає єдиною ланкою декомунікативної фази та власне мовної реалізації інтенції мовця. Її формують комунікативна інтенція, комунікативна мета та комунікативна компетенція [2, с. 130–135]. Загальна інтенція мовця зумовлює стратегію мовленнєвого спілкування, або комунікативну стратегію [2, с. 133].

У теорії комунікації поки що відсутня універсальна класифікація комунікативних стратегій. У діалогічній взаємодії виокремлюють стратегії залежно від способу поведінки з комунікативним партнером: кооперативні та некооперативні. У першому випадку мовець націлений досягти мети шляхом кооперації, а в другому – через конфлікт [8, с. 172]. Некооперативні, або конфронтативні, стратегії знаходять своє втілення в конфліктах, суперечках, претензіях, погрозах, ухиляннях від відповідей тощо [2, с. 134].

Різні аспекти досліджуваної проблеми розглядали Ф. Бацевич, Т. ван Дейк, О. Іссерс, В. Кінч, М. Макаров, О. Паршина, В. Паращук, О. Семенюк, О. Яшенкова – лінгвістичний аспект комунікативних стратегій і тактик, О. Шейгал – семіотичний аспект політичного дискурсу, Г. Почепцов – аспект прикладних соціально-комунікативних технологій та ін.

Актуальність цієї статті визначається необхідністю більш глибокого дослідження здатності англomовного дипломатичного дискурсу до здійснення мовного впливу, а також ролі мовленнєвих актів у реалізації стратегії дискредитації.

Метою статті є виявлення прямих і непрямих актомовленнєвих утворень в дискурсивних реалізаціях тактик, що реалізують стратегію дискредитації.

Під *стратегією* розуміємо сукупність мовленнєвих дій, спрямованих на вирішення комунікативної мети дипломата. Характер стратегії визначають тактики, які її реалізують. Відповідно, *тактика* забезпечує реалізацію певної комунікативної стратегії.

Під поняттям *стратегія дискредитації* розуміємо одну з конфронтативних дискурсивних стратегій, що є сукупністю певних зумисних мовленнєвих дій, які спрямовані на підрив авторитету, іміджу чи довіри. В цій роботі розглядається стратегія дискредитації третьої особи, а в нашому випадку – уряду Росії. На думку української дослідниці О. В. Яшенкової, ця стратегія найчастіше реалізується тактикою акцентування на негативних якостях опонента або вказуванням на помилки [9, с. 169].

В. І. Карасік, слідом за Д. Уолтоном, відносить стратегію дискредитації до різновидів маніпулятивних стратегій [5, с. 99]. Дана стратегія за своєю природою є від самого початку маніпулятивною, адже основною її метою є підрив авторитету третьої особи, висміювання чи приниження в очах нації. У дипломатичному дискурсі стратегія дискредитації спрямована на реакцію аудиторії, адже передбачає публічність мовних дій дипломата. У такому випадку потрібно розрізняти об'єкт дискредитації та об'єкт впливу. У нашому випадку об'єктом дискредитації є уряд Росії, а об'єкт впливу – цільова аудиторія, що слухає промову дипломата.

Оскільки дипломатичне мовлення є досить “делікатним” видом дискурсу, адже це екстравертивна фігура комунікації, що відображає систему міжнародних відносин та інституту дипломатії на рівні одиниць мови [3] та стратегічно продумана до деталей мова дипломатів має неабиякий вплив на цільову аудиторію, то вважаємо за необхідне дослідити саме цей тип дискурсу.

Стратегії і тактики мовленнєвого спілкування втілюються в мовленнєвих актах, тобто конкретних комунікативних вчинках, які є найважливішими складовими повідомлень, що формують дискурс як одиницю спілкування [1, с. 161]. Тут розуміємо *мовленнєвий акт* (далі – МА) як мінімальний, самостійний відрізок процесу комунікації, який здійснюється адресантом щодо адресата в певному контексті з певною комунікативною інтенцією, в нашому випадку є дискредитація третьої особи.

Спираючись на класичну класифікацію мовленнєвих актів американського дослідника Дж. Серля, ми виокремили п'ять типів МА, а саме: асертиви, директиви,

експресиви, комісиви та декларативи, додавши до них шосту категорію квеситивів, бо в досліджуваних текстах були випадки питальних МА.

За способом вираження МА прийнято поділяти на прямі та непрямі. Прямий МА реалізується засобами, мовна семантика яких відповідає ілокутивній силі. Так, прямий директив актуалізується в мовленні спонукальним реченням, прямий квеситив – питальним реченням, прямий репрезентатив – розповідним реченням [9, с. 87].

Мові взагалі властивий нежорстокий характер зв'язків між формою та змістом, який виявляється і в прагматиці. Речення, яке за формальними ознаками є одиницею одного прагматичного типу або виду, у мовленнєвій реалізації може набувати ілокутивної сили речення іншого типу або виду. Щодо такого вживання, то використовують термін “непрямі акти мовлення”, а процес переходу одного прагматичного типу МА в інший в умовах комунікативної ситуації називають *транспонуванням мовленнєвих актів*. Транспоноване вживання МА має соціальні підстави: обрання способу вираження є соціально вмотивованим [6, с. 101].

Проведемо аналіз зв'язку тактик з типами МА та опишемо, як вони реалізують стратегію дискредитації в американському дипломатичному дискурсі. Наведемо приклади:

[1] “*We need to face reality, this ceasefire began with massive violations by Russian forces and separatists attacking Debaltseve...*”, – в даному висловлюванні посол Д. Б. Байер використовує непрямий директив як вставну конструкцію і у такий спосіб асертив, який слідує за ним, обвинувачуючи Росію та сепаратистів у масових заворушеннях в районі м. Дебальцеве, тобто присутня **тактика звинувачення**. Вживання в непрямому директиві модального дієслова *need to* свідчить про незадоволення мовця ситуацією у Дебальцевому та діями РФ в цілому.

[1.1] “*While there are places where fighting has stopped, it continues unabated in a lethal, slow burn in other key strategic locations. And this slow burn is heating up again because of the actions of the Russia-backed separatists and the Russian military. The failure by Russia and the separatists it backs to implement Minsk has not stopped there. The SMM has shared with all of us a map that graphically illustrates that it has systematically been denied full access to wide swathes of territory under control of the Russia-backed separatists*”, – в цьому прикладі є чотири асертивні МА, які подані в промові Д. Б. Байера один за одним. Перший МА є вставним, де використано неформальне словосполучення *slow burn*, що означає: “increasing anger, gradual building up of fury, gradual increasing of anger” і підсилює ворожий настрій реципієнта. У другому асертивному МА дипломат звинувачує Росію у військових діях на Сході України та підтримці сепаратистів. Третім асертивним МА мовець наголошує ще раз на безпосередній причетності Росії до військового конфлікту, подаючи це у формі беззаперечного факту. Четвертий асертив знову нагадує реципієнту про те, що Росія підтримує сепаратистів на Сході України. Таким чином, дипломат використовує **тактику звинувачення** у присутності третьої особи, подаючи її у формі послідовних асертивних МА, що, на нашу думку, успішно реалізує стратегію дискредитації.

Наступні два речення є теж асертивними МА, де перший акт служить підсиленням другого, так званим стверджувально-вставним, де, не згадуючи про Росію, мовець натякає на її причетність, про яку усі нібито вже знають, а отже, дипломат вдається до **тактики безособового звинувачення**. Другий асертив уточнює і вже прямо звинувачує РФ у продовженні постачання зброї на територію України та у присутності російської армії на Сході України:

[1.2] “*There is no mystery as to why the ceasefire has been continuously violated, beginning with the brutal attack on Debaltseve and continuing through the fighting we are*

currently seeing in Shyrokyne and near Donetsk. The ceasefire has been violated because Russia continues to maintain a military presence in eastern Ukraine and continues to provide the separatists with training and weapons”.

[1.3] *“The number one goal of the international community right now needs to be ensuring that Russia and the separatists implement the commitments they made in Minsk, which they can begin doing right away by stopping the fighting and supporting the ceasefire”*, – це висловлювання теж асертивне, містить **тактику звинувачення**. Даним реченням дипломат демонструє впевненість у співпраці Росії із сепаратистами, вживаючи сполучник *and*, ставлячи автоматично РФ та сепаратистів на один бік.

[1.4] *“First, Russia must cease arming and training the separatists, and must withdraw all of its own military resources from Ukraine, including its advanced surface-to-air missile systems near the front line and its command and control elements in eastern Ukraine”*, – це висловлювання є прямим директивом, у якому мовець у своєму наказі відверто заявляє про присутність російської армії на території України, вживаючи займенник *it*: *“its command and control elements in eastern Ukraine”*. Відносимо це до **тактики звинувачення**.

[1.5] *“Ukraine has already invited ODIHR to perform a pre-election assessment, and we call on Russia and the separatists to allow ODIHR the access it will need”*, – це складносурядне речення є складним МА та складається з прямого асертиву та прямого директиву. В директивному МА дипломат просить про надання дозволу не лише у сепаратистів на Сході України, а і Росію, що означає про безпосередню причетність РФ до рішень та дій сепаратистів. Мовець знову використовує сполучник *and*. Відносимо це до **тактики звинувачення**.

[1.6] *“A full resolution of the conflict will require Russia to take action”*. Ми розглядаємо дане речення як непрямий директив. Його можна перефразувати наступним чином: *“Russia should take action, if it wants to fully resolve the conflict”*. Даним реченням мовець дає зрозуміти слухачам своєї промови те, що без дій Росії конфлікт на Сході України не вирішиться, а отже, вона безпосередньо до нього причетна.

[1.7] *“Russia must end support and training for the separatists. Russia must fully support the Package of Measures, including the ceasefire and withdrawal of heavy weapons. Russia must allow full and substantive international observation of its border with Ukraine. Russia must leave Crimea, where the human rights situation continues to deteriorate, including the shutting down of ATR TV, as part of a broader effort of the Russian Federation as occupying power to persecute Tatars. And Russia must release all hostages. A peaceful end to this crisis depends on Russia taking these steps that, until now, it has failed to do”*, – висловлювання закінчує промову Д. Б. Байера і є підсиленням за контекстом, адже складається з чотирьох прямих директивних МА, які містять обвинувачення щодо дій РФ на території України, а закінчується прямим асертивом, який реалізує **тактику звинувачення** Росії у бездіяльності та незацікавленості вирішення конфлікту на Сході України. У прикладі неодноразово повторюється модальне дієслово *must*, що надає відтінок обов’язковості, необхідності та сигналізує незгоду мовця зі станом справ, а отже, зацікавленість в дискредитації третьої особи, тобто РФ.

[2] *“First let me say that I think the fact that our Russian colleague could neither confirm nor deny the presence of Russian air defenses or Russian participation in the training in Eastern Ukraine is progress: because neither confirming nor denying is at least not outright denying – so we’ve taken a half-step forward”*, – у наведеному прикладі відчувається легка іронія Д.Б.Байера, адже даними асертивами він виражає глузливо-критичне ставлення до бездіяльності РФ стосовно конфлікту в Україні, адже

відсутність відповіді при звичних обставинах не можна назвати прогресом. Вважаємо доцільним віднести це висловлювання до **тактики висміювання**.

[2.1] *“I just offer that general observation, but I think those best positioned to answer the question of the Russian Ambassador as to why his country’s air defenses are deployed near the front lines, deep inside of Ukraine, are the military leaders’ in Russia. In any case, no matter why they are deployed, they are clearly in violation of both the letter and the spirit of what the Russian government signed up to--several times now--in Minsk. So, whatever the rationale, the way forward would be for Russia to withdraw those, as well as its other military personnel and equipment”*.

Наведений приклад складається з чотирьох МА, три з яких прямі асертиви, а четвертий – непрямий директив. В даному висловлюванні дипломат звинувачує РФ у черговому невиконанні Мінських домовленостей. Він також вживає конструкцію *I think*, що є маркером приватності та відвертості у даному висловлюванні. Завершальним непрямым МА Д. Б. Байер натякає на те, що ситуація РФ покращиться у разі відведення нею своїх бійців та військової техніки з України. Використано **тактику звинувачення**.

[2.2] *“The Russian ambassador’s question “what would you have us do? will Washington decide?” I think that goes to the heart of the matter: what makes this different from what Russia is doing is that, first of all, it’s transparent”*. Цим асертивним МА Д. Б. Байер наголошує на прозорості дій США на противагу Росії стосовно України, а отже, використовує **тактику протиставлення**, у якій США відіграє позитивну роль на відміну від РФ. Він знову вживає конструкцію *I think*, що є маркером приватності та наближеності до слухача у наведеному висловлюванні.

[2.3] *“I’m glad that the Russian ambassador raised this because it is really important to draw a distinction between the kinds of training that goes on government-to-government, that are invited by the host government, and the activities that the Russian Federation is carrying out in continuing to fuel a conflict in a neighboring country”*. В даному прикладі присутня теж **тактика протиставлення**, в якій США висвітлює себе партнером України, а Російську Федерацію – ворогом. Висловлювання складається з прямих асертивних МА. Для підсилення дії тактики протиставлення дипломат використовує на початку прямий експресив як знак щирості (*really important*), у якій прислівник *really* в поєднанні з прикметником *important* є маркером попереднього привертання уваги реципієнта.

[3] *“Our distinguished Russian colleague has again raised the so-called “peace plan” by President Putin, and I think it’s an important opportunity to clarify in this chamber so that there’s no confusion that this was not a peace plan”*. Приклад є складним реченням, що складається з двох асертивних прямих МА. Додаючи російському колезі прикметник *distinguished*, Д. Б. Байер дає зрозуміти слухачеві своє недовірливо-зневажливе ставлення до *so-called “peace plan”*, адже, зважаючи на реальні події, план, який запропонований Президентом РФ, не є мирним, що і пояснює дипломат за допомогою другого асертивного МА. Він також вживає конструкцію *I think*, що є маркером приватності та наближеності до слухача у цьому висловлюванні. Думка, наведена вище, містить **тактику викриття**, адже в другому МА дипломат експліцитно твердить про ворожі наміри Росії стосовно України.

[3.1] *“It wasn’t a “peace plan”. Instead, it would have effectively thrown out Russia’s Minsk commitments, and redrawn the cease-fire lines to give the separatists more territory. The proposal only applied to Ukrainian forces and separatists in Donetsk and Luhansk. No mention was made of Russia, its materiel, or personnel, in Ukraine; there was no mention in the proposal of the September 5th Minsk agreement which established the cease fire and*

spelled out Russia's commitments, including withdrawal from Ukraine". У поданих висловлюваннях теж присутня **тактика викриття**, адже ці п'ять МА пояснюють, чому план РФ не був *a peace plan*, як стверджував уряд Росії, адже виконувала його лише українська сторона.

[3.2] *"In short, the Putin proposal would have created a cease fire line further to the west than what was agreed at Minsk, giving separatists more control over Ukrainian territory. As Ambassador Power said in the UN, this was no peace plan but a plan of occupation. Russian allegations that Ukraine could have avoided the horrific violence in Mariupol this weekend if it had accepted the Putin proposal are nonsense"*, – наведений приклад складається з трьох прямих асертивних МА, в яких дипломат з посиланням на авторитети використовує **тактику викриття**, адже, посилаючись на слова Саманти Пауер, дипломат називає запропонований РФ мирний план з врегулювання ситуації на Україні *a plan of occupation*; та **тактику висміювання** – у третьому реченні мовець використовує слово *allegations*, одне зі словникових значень якого є "голослівні твердження" та слово "nonsense", яким дипломат називає ці твердження.

[3.3] *"If President Putin truly wants a peaceful resolution, why is he seeking to undercut Minsk and his own stated commitment to these agreements?"*. Маємо МА, який є непрямим асертивом. За допомогою підрядного речення умови, друга частина якого за граматичною формою є запитанням, дипломат висловлює думку про небажання Президента РФ мирно вирішити військовий конфлікт на Україні. Тобто, відбулось транспонування прямого типу МА в непрямий, а отже присутня **тактика викриття**.

[3.4] *"Russian authorities and the separatists they back have so far failed to implement their Minsk commitments"*, – дане висловлювання є прямим асертивом. Дипломат вдається до двох тактик: **звинувачення та вказування на помилки**. Д. Б. Байєр, використавши словосполучення *the separatists they back* звинувачує РФ у прикритті сепаратистів та у невиконанні Мінських домовленостей.

[3.5] *"It's therefore highly disingenuous for Russia to suggest that the Putin proposal would have prevented violence when Russia's actions since September 5th have shown that Russia is only fueling the conflict"*. Цей асертивний МА містить **тактику звинувачення** *Russia is only fueling the conflict*, – Росія лише розпалює конфлікт. Дипломат вживає маркер підсилення *only*. Також присутня **тактика осуду**, що підтверджує словосполучення *highly disingenuous*, – дуже нещиро, дуже лицемірно.

[3.6] *"We have known for some time now that Russia's words are at wide variance from its actions when it comes to Ukraine. Our information shows – as I said earlier – that Russia continues to provide advanced weapons, soldiers, and armored vehicles to the separatists' attacks. If Russia is truly committed to peace in Ukraine it will immediately cease this flow of materiel and personnel to the separatist and act now to implement the Minsk commitments. If it does not, it will be facing increased costs and further isolate itself"*. Поданий абзац є завершальним в одній із промов Д. Б. Байєра, тому містить велику кількість тактик та типів МА. Перше речення є асертивним МА та містить **тактику осуду**, адже дипломат в недоброму світлі говорить про дії РФ, які відрізняються від її слів *Russia's words are at wide variance from its actions*. Наступний прямий асертив містить **тактику звинувачення**, де Д. Б. Байєр звинувачує РФ у продовженні постачання зброї, військової техніки та бійців на територію України *continues to provide advanced weapons, soldiers, and armored vehicles to the separatists' attacks*. Третє речення є непрямим директивним МА, адже містить приховану вказівку *it will immediately cease this flow of materiel and personnel to the separatist and act now to implement the Minsk commitments*. Четверте – є непрямим комісивом і містить **тактику**

погрози, що підтверджується наступними словами: *if it does not, it will be facing increased costs*.

[4] “*After more than 80 days of a hunger strike in protest of being held hostage by Russian authorities, Ms. Savchenko’s health is extremely precarious. Ms. Savchenko, who is a Deputy of the Verkhovna Rada of Ukraine, was seized by Russia-backed separatists outside Metallist, Ukraine, in June 2014, and was moved across the border and handed over to Russian authorities, who have held her ever since*”. Приклад складається з трьох прямих асертивних МА. Містить **тактику звинувачення**, що підтверджує наступна фраза: *being held hostage by Russian authorities, Ms. Savchenko’s health is extremely precarious*, адже саме через РФ здоров’я Н. Савченко в поганому стані; та словосполучення: *Russia-backed separatists*.

[4.1] “*Ms. Savchenko has been ill treated by Russian authorities during her detention, including forcing her to undergo a so-called “psychiatric evaluation” – a practice reminiscent of the manner in which dissidents were treated in the Soviet Union. We call on Russia to fulfill the commitment it made in the September 2014 Minsk agreements and in the February 12 implementation plan by releasing Nadiya Savchenko and all other Ukrainian hostages immediately*”. Приклад складається з прямого асертиву та непрямого директиву, містить **тактику звинувачення та протиставлення**. В першому реченні дипломат звинувачує РФ у поганому ставленні до ув’язненої Н. Савченко: *has been ill treated by Russian authorities during her detention, including forcing her to undergo a so-called “psychiatric evaluation*, підтверджуючи неприйнятність такого ставлення на сьогодні фразою: *a practice reminiscent of the manner in which dissidents were treated in the Soviet Union*. Друге речення містить **тактику протиставлення** – Д. Б. Байєр вживає інклюзивне *we*, автоматично відмежовуючи себе (і США) від РФ і протиставляючи “добрих, що закликають поганих до якоїсь дії”: *we call on Russia to fulfill the commitment it made*.

[5] “*We call on Russia to live up to the assurances that President Putin gave to Secretary Kerry in Sochi that Russia is committed to Minsk implementation. Russia should engage concretely and in good faith in the Trilateral Contact Group and its subsidiary working groups. Russia and the separatists it backs must support the SMM’s efforts to facilitate local ceasefires in key hotspots. Russia and the separatists it backs should accept a disengagement plan in Shyrokyne, which can help efforts toward ceasefires in other locations. Russia must stop sending weapons and military personnel into eastern Ukraine. Russia must stop providing training and command and control support for the separatists. Russia must release all hostages and illegally detained persons. Russia must end its occupation of Crimea. Russia must respect Ukrainian sovereignty and territorial integrity*”. Перед нами завершальний абзац промови Д. Б. Байєра, що складається з восьми МА, всі з яких директивні. Усі МА є прямими, окрім другого речення, яке є непрямим МА. Цей абзац є насиченим з точки зору комунікативних стратегій, адже кожен МА здійснює **тактику наказу**, а більшість з речень містять прямий наказ. В цьому прикладі дипломат, який говорить від імені країни, яку представляє (США), і дискредитує РФ, адже ніяка країна не має право публічно наказувати іншій. Маркерами тактики наказу є модальне дієслово *must*, що виражає необхідність, обов’язок і повторюється в шести МА, та модальне дієслово *should*, яке виражає особисту думку, рекомендацію. Тому всі МА з *must* в цьому прикладі є прямими, а з *should* – непрямими. Маркером тактики наказу є також *call on*, адже в першому МА дипломат публічно від імені США, – що підтверджує інклюзивне *we*, закликає РФ дотримуватись Мінських домовленостей.

Отже, проаналізовані в цьому дослідженні приклади показали, що найпоширенішою в дипломатичному мовленні Д. Б. Байєра є тактика звинувачення, порівняно з тактиками протиставлення, викриття, висміювання, вказування на помилки, наказу чи погрози. Ці тактики переважно реалізуються прямими асертивними та директивними МА.

Процес комунікації може бути ефективним у разі чіткого планування мовленнєвої діяльності дипломата, тобто адекватного вибору стратегій і тактик спілкування. Дискредитація полягає у негативній оцінці дій адресата перед третіми особами, що руйнує позитивний імідж адресата, його репутацію та позбавляє його довіри третіх осіб. Проведене дослідження демонструє яскраві приклади, що реалізують стратегію дискредитації третьої особи в дипломатичному мовленні. Визначено, що стратегія дискредитації є глобальною стратегією у сфері мовленнєвого впливу та широко вживаною в дипломатичному дискурсі. Промови американського дипломата, представника США в Організації з безпеки і співробітництва в Європі Д. Б. Байєра базуються на мовленнєвій стратегії дискредитації, що реалізується за допомогою тактики звинувачення, найуживанішій в американському дипломатичному дискурсі порівняно з тактиками протиставлення, викриття, висміювання, вказування на помилки, наказу чи погрози. Ці тактики реалізуються переважно за допомогою асертивних та директивних МА.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в поглибленому вивченні комунікативних стратегій прямих і непрямих МА на матеріалі промов інших дипломатів.

Л і т е р а т у р а

1. *Бацевич Ф. С.* Вступ до лінгвістичної прагматики / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ “Академія”, 2011. – 304 с.
2. *Бацевич Ф. С.* Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ “Академія”, 2004. – 344 с.
3. *Волкова Т. А.* Дипломатический дискурс в аспекте стратегичности перевода и коммуникации : на материале английского и русского языков [Электронный ресурс] : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. фил. наук : спец. 10.02.20 “Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Т. А. Волкова. – Челябинськ, 2007. – Режим доступу : <http://www.dissercat.com/content/diplomaticheskii-diskurs-v-aspekte-strategichnosti-perevoda-i-kommunikatsii-na-materiale-ang>
4. *Иссерс О. С.* Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – 284 с.
5. *Карасик В. И.* Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М., 2004. – 477 с.
6. *Куранова С. І.* Основи психолінгвістики : [навч. посібник] / С. І. Куранова. – К. : ВЦ “Академія”, 2012. – 208 с.
7. *Макаров М. Л.* Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. – М. : ИТДГК “Гнозис”, 2003. – 280 с.
8. *Семенюк О. А.* Основы теории мовної комунікації : [навч. посіб.] / О. А. Семенюк, В. Ю. Парашук. – К. : ВЦ “Академія”, 2010.
9. *Яшенкова О. В.* Основы теории мовної комунікації : [навч. посіб.] / О. В. Яшенкова. – К. : ВЦ “Академія”, 2010. – 312 с.

Д ж е р е л а і л ю с т р а т и в н о г о м а т е р і а л у

1. *Baer B. D.* Text #1. April 16, 2015. [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://ukraine.usembassy.gov/statements/osce-violations-04162015.html>
2. *Baer B. D.* Text #2. April 23, 2015. [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://ukraine.usembassy.gov/statements/osce-reply-04232015.html>

3. Baer B. D. Text #3. January 29, 2015. [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://ukraine.usembassy.gov/statements/osce-reply-1292016.html>
4. Baer B. D. Text #4. March 5, 2015. [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://ukraine.usembassy.gov/statements/baer-savchenko-03052015.html>
5. Baer B. D. Text #5. May 27, 2015. [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://ukraine.usembassy.gov/statements/osce-baer-tagliavini-05272015.html>

Судус Ю. В. Прагматические средства реализации стратегии дискредитации в дипломатическом дискурсе (на материале речей Д. Б. Байера).

В статье рассматривается специфика стратегии дискредитации в дипломатической речи, в частности, в американском дипломатическом дискурсе на примере речей Д. Б. Байера 2015 года относительно конфликта на Украине. Анализируются пути реализации указанной стратегии с помощью речевых тактик и речевых актов. Стратегия дискредитации является глобальной стратегией в сфере речевого воздействия и широко применяемой в дипломатическом дискурсе. Речи американского дипломата, представителя США в Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе, базируются на речевой стратегии дискредитации, которая реализуется с помощью тактики обвинения, по сравнению с тактиками противопоставления, разоблачения, высмеивания, указывания на ошибки, приказа или угрозы. Перечисленные тактики реализуются преимущественно с помощью асертивных и директивных РА.

Ключевые слова: дипломатический дискурс, коммуникативная стратегия, речевая тактика, речевой акт, стратегия дискредитации.

Sudus Yu. Pragmatic means of discrediting strategy realization in diplomatic discourse (based on speeches by D. B. Baer).

The article deals with the specific features of realization of discrediting strategy in diplomatic discourse and is based on the speeches given by D. B. Baer concerning the conflict situation in Ukraine in 2015. The author analyzes the ways how this strategy is realized in speech with the help of speech tactics and speech acts. It was determined that the discrediting strategy is the global strategy in the field of speech influence and is widely used in diplomatic discourse. US diplomat, US ambassador to the Organization for Security and Cooperation in Europe uses discrediting strategy in his speeches and this strategy is implemented through accusation tactics, which is more used in the US diplomatic discourse in comparison with the tactics of opposition, exposing, ridiculing, showing of mistakes, ordering or threatening. These tactics realize their potential primarily via assertive and directive speech acts.

Keywords: diplomatic discourse, communicative strategy, speech tactics, speech act, discrediting strategy.

**Толчєєва Т. С.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

**ПРОДУКТИВНІСТЬ МОДЕЛЮВАННЯ
ТЕРМІНІВ БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
ТА ЇХНЯ МІЖНАРОДНА ГАРМОНІЗАЦІЯ**

У статті класифіковано терміни бізнес-економіки за частиномовним критерієм; виявлено найбільш продуктивні моделі їхнього творення в англійській мові з метою міжнародної гармонізації; встановлено тенденцію до високої продуктивності моделей абревіації, стягнення й усічення термінів-словосполучень у процесі їх функціонування у сфері бізнес-економіки, що економить зусилля і сприяє міжнародній гармонізації.

Ключові слова: терміни бізнес-економіки, продуктивні моделі, міжнародна гармонізація.

Сучасне термінотворення (М. М. Володіна, С. В. Гриньов-Гриневич, С. В. Кітайгородська, В. М. Лейчик, І. О. Пушкарєва та ін.) характеризується